

negorci iz svojih gor na ljuto počenjanje Turkov, vedno pripravljeni v nižave stopiti in se ondi vseliti.

Prosti Bosnjak ni vseslaven, kar tudi mogočniki v Sarajevem dobro vedó, čeravno od vseslavenstva govore, da zamorejo kristiane terpinčiti; pa spomniti bi se vunder utegnul Bosnjak, da je Slaven,—kristiana se že davno čuti. Na kakošno pripomoč kristianov se zamore Turčija po poslednjih dogodbah v Bosni zanesti, ako bi je kdaj spet potrebovala? Bo mar kristian za Turčina kri prelival? Bo znabiti tako hitro pozabil, kaj se je njegovim duhovnom, kaj njegovim knezom godilo? Se bo zanesel na nove obljube, ker se stare niso spolnile? Naj bi turška vlada ne pozabila, da tako ravnanje, kakor v Bosni v poslednjih časih, ne bo nikdar ljubezni do vlade vterdilo! Naj bi prizanesljivosti, ktero ji kristianski vladarji skazujejo in kterim ima le svoj obstoj zahvaliti, ne plačevala s tacim preganjanjem kristianov, ki ga nima para v zgodovini 19. véka!

Početje v Bosni in Hercegovini je dospelo nar višjo stopnjo. Ne moremo zapopasti, kaj da poveljnikom k tacemu ravnanju pogum daje? Jeli zaupanje v lastno moč? Javalne! Pri takem početji je komaj potreba, da bi se mu ptuje vlade zoperstavile; se bo samo splečalo. Obupni boj kristianov bi imel kaj več pomeniti, kakor vojska vstajnikov preteklega leta; obupnemu kristianu bi puhla Turčija ne mogla zoperstati, in nobena omikana Europejska vlada bi ji o tacih okoljšinah na pomoč ne prišla. Naj bi tisti, kterih dolžnost je v Carigradu čuti nad početjem oblastnikov po deželi, to reč resno prevdarili!

Potovanje

po nekterih jugo-slavenskih krajih.

Spisal M. Verne.

7. pismo.

Dragi prijatelj!

Verhnika ima več prav lepih hiš. Poseben kinč pa ji je velika in krasna, še le letos sozidana cerkev sv. Pavla. Poprejšna farna cerkev je bila že davno premajhna, in častiti g. tehant Pečár je verle Verhničane napravil, si z lastnimi stroški novo sozidati. Stroškov pa je bilo veliko, in nabirati jih, je opomnjenimu tehantu mnogo skerbí napravilo. Za svoj trud, za svoje goreče prizadevanje in velike skerbí ima pa zdaj veselje, de je fara s krasno, dovolj prostorno cerkvijo previdena kakor gré.

Ker sim bil več dní na Verhniki, sim imel čas, tudi Verhniško okolico ogledati. Narprej sim šel na severno stran po lepi, skoraj dve uri dolgi, pa ne široki dolini v Podlipo, kjer sim se soznanil z ondašnjim g. fajmoštram Hicinger-jem, iskrenim rodoljubam in posebno pridnim pisateljem slovenskim, ki verh mnogo družiga tudi cerkveno zgodovino, mende prvi v slovenskim narečji, piše.

Drugokrat sim šel še nekoliko dalje bolj proti izhodu v Horjul. Tù me je g. fajmošter Jerála, ki ga ljudje zastran njegove pohlevnosti in miloserčnosti visoko spoštujejo, prav prijazno sprejel. Vselej sim vesel, kader se s kakošnim takim verlim možem snidem, ki v tihim stranskim kotiču, za kteriga svet ne vé in ne mara, med priprostim ljudstvom, ko oče vsred svoje družine, živí in veliko dobriga dela in pospešuje. Majhna, pa zala Horjulska dolina pa bi mi bila še bolj dopadla, ako bi o nekterih krajih preveč močirna ne bila. Horjulci so si nov, 24 centov težek zvon napravili in so ga, ravno ko sim tam bil, v zvonik stavili. Našim rojakam je soglasno zvonjenje posebno veselje, in pobožni deželi so lepe bele cerkve, večidel na gričih, krasen kinč.

Iz Horjula sim še tisti dan v drugo, nekoliko prostorniši dolino, namreč v Polhovgradec prišel. Tudi ondašnji duhovni so me prijazno sprejeli, in iz serca sim bil vesel, odkritoserčnost najti, kakoršne ni povsod. Nar več pa me je veselilo, de sim, kar mi je bilo že dolgo pri sercu, priložnost imel, se g. grofu Blagaj-u in njegovi gospej pokloniti. Cela dežela ju spoštuje zastran miloserčne priljudnosti, in resnično sta vse hvale in časti vredna. Gospod grof, verli domorodec naš je po rodu slavnih mende rimskih Ursinov. Že pod ogerskim kraljem Ludovikom okoli leta 1350 se je odraselk te slavne rodovine na Horvaškim vstanovil, pa še le 200 let pozneje, ko so siloviti Turki Blagajsko grajščino napadli in vzeli, se je Franc Ursini v letu 1547 na Krajnsko preselil, in od takrat so Blagajski Ursini tudi naši vedno blagi in domoljubni Krajnci. — Nekdanji Polhov grad je bil na okroglim stermim griču ravno nad vasjó. Sedanji grad pa je blizo vasi v nekim kotu na severno-izhodni strani. Cerkvi, ki je popolnoma greški križ, in v kteri so pod vodstvom g. Rihar-ja ravno nove orglje stavili, ni kaj reči, kakor de je znabiti nekoliko premajhna. — Tù sim ogledal tudi delavnico nekiga podobarja, ki, desiravno samouk, lesene podobe prav lično in umetno izdeluje.

Iz Polhoviga gradca sim šel po dolgi zali dolini svojiga nekdanjiga součenca g. Poklukar-ja, fajmoštra na Dobrovo, obiskat.

Nekoliko od Polhoviga gradca, ali marveč sred pota med Polhovim gradcam in Dobrovo, sim prišel v Dvor, kjer sim staro, veliko cerkev sv. Petra našel, kakoršne se tù nisim nadjal. Vsa je iz rezaniga kamna, in že v letu 1544 je bila sozidana, kakor napis nad krasnimi velikimi vrati pové: „Gregorius Ruckenstein Magister operis An. Dom. MDXLIII.“ Škoda, de prenisiko stoji, in de je nekdo notranje stebre z neko rumeno barvo olosal. — Tudi Dobrova ima prav zalo cerkev, kamor Ljubljancani pogostama na božjo pot hodijo, kakor so pobožni ljudje že v začetku trinajstiga stoletja hodili. Fajmoštrovo pohišstvo, nekoliko više ko cerkev, na griču sred mnoziga sadniga drevja, je veliko in lepo kot grad.

Iz Dobrove sim se na Verhniko vernil, in potem na južno stran v Borovnico (Franzdorf) šel. Pot pelje čez Ljubljanco po lepim rodovitnim polji v veliko premožno vas z imenam Vert, ki je štric Verhnike in komaj pol četerti ure od nje; — dalje pa poleg visociga ogojzdeniga hriba. Iz tega hriba izvirajo tudi nektere majhne reke, namreč mala Ljubljanska, Bistra, Borovnica in še dalje proti izhodu Išca, ki se vse v Ljubljnico stekajo, in vodo narberže iz Cerkniskiga jezera dobivajo. — V eni uri se pride v Bistvo (Freudenthal), ki je bila nekdanj bogat meniški samostan konec velike ravnine Ljubljanskiga močirja. Dandanašnji grad je verliga rodoljuba g. Gallé-ta s krasnim vertam in z lepimi ribniki. — Še eno uro narprej je v ravnim, pa ne širokim kotu med visokimi hribi Borovnica, kjer se zdaj krasno, važno delo izpeljuje, namreč čudovid potovod ali most za železnico. Kakih 220 sežnjev bo dolg in 20 sežnjev visok; gotovo je malo takih na svetu. Ta potovod bo tedaj čudež človeške umetnosti, in bo z mnogimi čudeži narave notranje Krajnsko znamenito kinčil; tode še nekoliko let bo treba čakati preden bo doveršen.

Novičar iz slovanskih krajev.

Xp. Iz Celja. 8. maja. Da bi se stolica g. knezoškofa Lavantinskega po željah gotovo vsih Štajarskih Slovencev iz Št. Andreja v Celje prestavila, je še vedno

marljivo prizadetje; kakor slišimo, so se milostljivi škof razun družih opravkov tudi v ti zadevi na Dunaj in h kardinalu v Prago podali. — 10. t. m. bo v Vitinjski fari, kjer so si nekteri zapeljani praznovérci domišljevali na glasoviti smreki podobo matere božje viditi, komisijsko preiskovanje: ali naj bi se na tem mestu cerkev zidala, za katero se ondašnja okolica neprenehoma poganja, ker se teško dobička loči, ki bi ji ga kadaj romarji donašali. Prav je, da je k ti komisii tudi tisti gospod poklican, ki je „podobo matere božje na smreki v Vitinjski fari“ tako natanjko in resnično popisal, in kateri popis — kakor menimo — ni menda brez višjega pripušnja še v 6000 posebnih iztisih po deželi razposlan bil. — Konec pretekliga mesca nas je žalost zadela, da nas je občno ljubljene katehet in nevtrudljivi duhovnik zraven tega pa tudi verli rodoljub g. Wrečko zapustil, poklican v Firenco k našemu domačemu polku Kinski za vojniškega duhovna (feldpatra). O ti zgubi nas vunder tolaži njegov naslednik g. Franc Čarman, od kterega smemo pričakovati, da ga bo v vsem vredno nadomestoval in zlasti našo šolsko mladost 3. in 4. razreda v slovenskem jeziku marljivo vadal, kterega nauk mu je edinemu v teh razredih izročén. — S serčnim veseljem vam zamoremo tudi po lastnim pričakovanji naznaniti, da je časopisje (kronika) Celjskega mesta in vsih v Celjsko faro spadajočih sosesk v slovenskem jeziku gotovo; to časopisje seže od sedanje dôbe v starodavne čase nazaj; je izdeljano po izvernih svedočbah, in je blagovit zaklad za povestnico jugoslavensko. Slava neutrudljivemu domorodcu g. vikarju Ignacu Orožen-u, ki je spisatelj tega imenitnega dela; — naj bi predolgo ne ostalo le v rokopisu! — Priložim za „Novice“ še popis sodne obravnave tiste znane gerde prigodbe, ki se je pripetila 29. rožnika 1850 v Vinskem Verhu po smrti fajmoštra Dragošovića-a, kterega zapuščino so nekteri razujzdani farmani silovitno pobrali in pokradli. Poslednje dni preteklega mesca je bila sodba o tem pri c. k. zborni sodii v Celji. (Drugo pot bomo podali bravam to znamenito pravdo. Vred.)

Iz Gorotanske strani Krajskiga. Sk. Ne morem se zderžati, da bi vam dveh spisov (in originali) ne poslal v dokaz: da nekteri župani po kmetih namest pošteno po domače pisati, pišejo tak nemšk jezik, da je joj! — v smeh vsim, ki tak list v roke dobé. Eden teh listov je takole naštiman: „Von der vorstechung — wird von Seite keine hinternus wegen entthasung das er sich nur ausweissen wird auf wasser aufgenommen würde“. — — Vorstecher. — Drugi pa takole: „Ohne aufnahm-Schein kan nicht keine Entthasung erstattet werden“. — — Vorstecher.

Iz Ljubljane. V pondeljok dopoldne je zapustil maršal Radecki Ljubljano, kamor je pretekli teden prišel novo zidanje svojiga stanovališa v gradu pod Turnam ogledat. O ti priliki se mu je poklonil mestni župan z odborniki in ga je prosil: naj bi blagovolil mestjan Ljubljanskiga mesta biti, kar je berž prijazno dovolil. Kakor se sliši, mu je za vso njegovo družino poslopje pod Turnam premajhno; zavolj tega se bo še več zidalo; stroški novih zidarij so nek na 30.000 fl. prevdarjeni. Ker mu lega in okolica Turnskiga grada posebno dopade, bi vse rad imel dovelj prostorno in kmalo dodelano, ker že letos želi nekoliko časa ondi prebivati. Mesto bo ravno na svojim nar lepšim kraji po teh premembah še bolj ozaljšano. Le škoda, da bo železnica Latermanov drevored ravno v središu presekala in nam to shodiše, s kakoršnim se maloktero me-

sto ponositi zamore, zlo pokvarila. — V risarski šoli tukajšnje obertnijske družbe sta Janez Goli, tesarski podmojster, in Jožef Skander, tesarski učeneec — obá pri mojstru g. J. Pajku — poslednjo nedeljo sreberne darila zavolj svoje pridnosti in ročnosti v risanji sprejela, zavolj ktere sta bila od učnika družbine risarske šole, g. J. Oblaka, med vsimi učenci nar bolj pohvaljena.

Novičar iz mnogih krajev.

V saboto ob eni popoldne je prišel rusovski car Miklavž na Dunaj. Naš cesar se mu je do Prerau-a naprot peljal. Kolodvor Dunajski je bil za sprejem visociga gosta slovesno okinčan in z nar lepšimi cveticami ovenčan; v preddvoru so ju pričakovali cesarjevič rusovski Konstantin, nadvojvoda Albreht, Sigismund in Leopold, ban Jelačić, mnogi generali in drugi oblastniki. Naš cesar je bil v okleki ruskiga generala, rusovski pa v obleki austrianskiga. Po kratkim sprejemu v kolodvoru sta se odpeljala v mesto v cesarsko poslopje, kjer so sôbe za-nj že pripravljene bile. — Na pondeljok — 10. maja — je bila napovedana v čast caru velika vojaška parada na Dunaji, kamor je bilo mnogo vunanjih polkov poklicanih. — Po sklepu cesarjevim od 25. aprila se ima policijstvo, kakor je nekđaj bilo, ločiti od ministerstva notranjih oprav in samostojno biti pod iménam višji policijska oblast. Za poglavarja te oblasti so cesar izvoliti blagovolili generalinspektorja žandarmarije, vojniga maršallajtnanta Janeza Kempen-a Fichtenstamskiga. Kđaj pa bo ta oblast v djanje stopila, se bo pozneje naznanilo. — Vojna sodnija v Peštu je 6. dan t. m. razglasila obsodbo na smert zoper 26 pobegnjenih deležnikov Ogerskiga punta, ki niso porajtali oklica, ki je ukazal: naj bi prišli pred sodbo se opravičit do 22. grudna lanskiga leta; njih iména so bile na dan razgласa na vislice pribite. — Postavo zavolj prodaje tobaka ob nedeljah in praznicah na deželi je ministerstvo denarstva tako pre naredilo, da le 6 nar večih praznikov morajo tobakarije celi dan zaperte ostati, scer pa le med veliko mašo. — Po nar novejšim razglasu Dunajske banke ima ona sedaj sreberniga denarja za 42 milionov in 494.173 fl. 21 kr. bankovcev pa ima med ljudstvom za 207 milionov in 713.883 fl. — Pri poslednji naberi rekrutov na Ogerskim se je potreba razodela, premladim fantam prepovedati se ženiti, ker so med Ogri, Nemci in Serbi več fantov z 15 in 16 leti oženjenih in z otroci dobili. — Ker se je kebrovo olje za svečavo dobro poterdilo, skupuje gospôska v Augsburgu vagán kebrov po 12 kraje. — Černogorci so spet jeli na Turškim živino ropati; v vasi Gacko so pobrali 900 glav drobnice in 90 volov in konj; v Niksicu so nekiga Turškiga ovčarja umorili in mu 200 koz vzeli. — Veličansko stekljeno poslopje, v kterim je bila obertnijska razstava v Londonu, so po dražbi prodali za 700.000 fl.; prestavil ga bo nekupec na drugo mesto. — 10. dan maja je bil imeniten dan v Parizu; vsaki dan se pričakuje novica: ali je armada le nove bandera prejela in mesto slovesno veselico imelo, ali pa je Napoleon eno stopnjo k cesarskimu prestolu dalje storil. — Vremenski prerok Stieffel dela vreme za ta mesec takole: od 14. do 24. večidel suho in zmiraj gorkeji, vunder 18. in 19. se bo k gromu in dežju pripravljalo; zadnje dni maja pa se bo oblačno in deževno vreme z gromenjem verstilo z jasnim; gorkote ne bo veliko. (Če bo. bo — če pa ne bo, pa ne bo).